

SOCIALMINISTERIET

Folketingets Socialudvalg

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 4. maj 2005

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail sm@sm.dk

JAP/LEH/ J.nr. 601-31

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 8. april 2005 følger hermed – i 5 eksemplarer – socialministerens svar på spørgsmål nr. 109 ad L 38

Spørgsmål nr. 109:

”Ministeren bedes kommentere henvendelse af 6. april 2005 fra Lederkollegiet ved Danmarks Forsorgshjem, jf. L 38 - bilag 13.”

Svar:

Lederkollegiet ved Danmarks Forsorgshjem har drøftet de seneste forslag til ændringer i serviceloven og retssikkerhedsloven. Det har givet anledning til en række spørgsmål, som Lederkollegiet gerne vil have belyst. I det følgende refereres spørgsmålene, og der gives svar på dem:

- *Når myndighedsansvaret flyttes fra amter til kommuner, kan det så betyde, at selvmøderprincippet reelt kommer under pres?
Hvordan kan det sikres, at beboerne stadig selv kan møde frem uden forudgående visitation, og at der reelt er et tilbud at møde frem til?*

Som nævnt i tidligere svar er Socialministeriet enige i, at selvmøderprincippet er et meget vigtigt element i hele konceptet omkring forsorgshjemmene. Det fremgår således klart af lovforslagets § 110, stk.2, at selvmøderprincippet skal bevares. Dvs. at den hjemløse også fremover kan henvende sig direkte til et forsorgshjem uanset hvor i landet, det ligger.

Selvmøderprincippet skal selvfølgelig respekteres og hverken region eller kommune kan ændre på dette. Det skal i den forbindelse understreges, at det er en forudsætning for at få 50 % statsrefusion af en del af udgifterne, at lovgivningen er overholdt.

- *De hjemløse, der ofte har meget svært ved at komme i kontakt med de kommunale forvaltninger, kan risikere at få endnu sværere ved*

dette, når myndighedsansvaret overføres til kommunerne. Hvordan kan det sikres, at det ikke sker?

Vi har eksempler på, at der går op til 2 mdr. før en hjemløs med ophold på en § 94 boform har mulighed for at få en tid ved en kommunal sagsbehandler. Uden vores hjælp ville en kontakt sandsynligvis ikke blive etableret overhovedet.

Vi kan samtidig konstatere, at boformerne, for en række af vores beboeres vedkommende, rent faktisk er den part, de kan støtte sig til over for den kommune, der nu får myndighedsansvaret. Hvordan vil man sikre beboernes retsstilling i den sammenhæng, når både boform og kommune er samme myndighed?

Ved kommunalreformen vil større og mere bæredygtige kommuner få det fulde myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvar på det sociale område. Dvs. at kommunerne i modsætning til i dag skal være med til at finansiere deres borgeres ophold på forsorgshjem. Kommunerne får med kommunalreformen et betydeligt incitament til at gøre en indsats for deres borgere på et forsorgshjem. Den risiko, der tales om i spørgsmålet, vil således ikke blive større, men derimod mindre.

Socialministeriet går i øvrigt ud fra, at lederne på forsorgshjemmene fortsat vil leve op til deres ansvar og arbejde for, at borgere på forsorgshjem kommer videre i deres liv og ikke sander til på hjemmene.

- *Vi skal ikke lægge skjul på, at en forstander, under rette ugunstige omstændigheder, kan lægges under et vist pres fra sin arbejdsgiver i optagelsesspørgsmål. Vi har ikke de store problemer aktuelt, idet vi ikke har kommuner som driftsherrer. Men hvordan vil man sikre, at en forstander, hvis driftsherre er kommunen, kan optage, måske på trods af kommunens ønsker?*

I dag har lederen ret til at træffe afgørelse om optagelse på et forsorgshjem, jf. servicelovens § 94, stk.2. Denne ret vil der ikke blive ændret ved, jf. lovforslagets § 110, stk. 3. Lederens ret til at træffe afgørelse om optagelse vil således også fremover være lovfæstet.

I dag vil lederen normalt kun afvise, hvis der er overbelægning eller hvis tilbudet ikke passer til pågældende, fx fordi der er behov for en særlig behandlingsmæssig støtte. Det gælder i alle tilfælde, at forsorgshjemmet vil hjælpe med at finde en anden plads. Hvis der er tale om et helt akut tilfælde vil forsorgshjemmet som hovedregel kunne finde en madras og et sted at sove.

Det kan ingen kommune ændre på. Der skal igen gøres opmærksom på, at det er en forudsætning for at få statsrefusion, at lovgivningen er overholdt.

- *Hvordan kan det sikres, at en beboer kan få hjælp til at klage, når der i princippet skal ydes hjælp til at klage fra den, der bliver klaget over? Vi er opmærksomme på bestemmelserne vedrørende oplysningspligt, men finder uagtet, at der kan være et dilemma.*

Efter gældende lovgivning kan beboere på forsorghjem – som alle andre borgere – klage over afgørelser, der træffes af en forvaltningsmyndighed i en konkret sag og som har retsvirkning for borgeren.

Det kan fx være kommunale afgørelser om hjælp til huslejeindskud, om udarbejdelse af en handleplan, aktivering, revalidering m.m., eller afgørelser truffet af en amtskommune, som fx botilbuddets beslutning om optagelse og om betaling.

Kommunens og Amtskommunens afgørelser kan påklages til det sociale nævn.

Klager over forhold der knytter sig til dagligdagen på boformen som fx personalets behandling af beboerne, aktiveringstilbuddene, maden etc. er et led i bistandsudøvelsen og kan påklages til amtskommunen.

Med kommunalreformen ændres der ikke på borgernes adgang til at klage. Klager over afgørelser skal fortsat påklages til det sociale nævn. Klager over myndighedsudøvelse i forhold til faktisk forvaltningsvirksomhed skal rettes til regionsrådet, hvis botilbuddet drives i regionsregi, og til kommunen, hvis botilbuddet drives af beliggenhedskommunen.

Forsorghjem og herberger har ansat fagligt uddannet personale, der tilbyder rådgivning og vejledning, herunder bistand i forbindelse med udarbejdelse af en handleplan, der kan danne grundlag for det videre forløb. Personalet bistår også beboerne med kontakt til de sociale myndigheder, misbrugsbehandlingssystemet, kriminalforsorgen m.m. ligesom der ydes bistand til at ansøge om ydelser efter den sociale lovgivning og bistand til at klage over trufne afgørelser

Der er ikke med kommunalreformen tænkt ændringer i denne praksis.

Hjemløse er nogle af de svagest stillede borgere i vort samfund. Det er ofte forbundet med store vanskeligheder for de hjemløse at komme i dialog med myndighederne og trænge igennem med deres ønsker og behov. Forsorghjemmenes og herbergernes rådgivende og støttende arbejde er derfor vigtig i bestræbelserne på at sikre, at der kan findes en helhedsorienteret løsning på de forskellige problemer, de mest udsatte borgere i vort samfund har, og at de får de tilbud og den ret, de har krav på efter loven.

- *Som det ligger i forslagene er boformerne efter § 110 regionale - og landsdækkende. Hvordan vil man, hvis en kommune overtager en boform, fra ministerens side sikre, at dette fortsætter uændret?*

Det er efter lovforslaget altid en kommunes ansvar, at der er det tilstrækkelige antal pladser til hjemløse.

På forsorgshjem, herberger mv. er der en ret for brugeren til selv at møde op og anmode om at blive optaget i boformen, jf. forslagens § 110.

Hvis en kommune overtager driften for en boform efter § 110, kan kommunen ikke ændre på de regler, der gælder på området, herunder retten til selv at møde op, m.v..

Hvis en kommunalbestyrelse beslutter at overtage en regional boform, der er beliggende i kommunen, er det bl.a. et vilkår for overtagelsen, at tilbuddet fortsat indgår i den årlige rammeaftale og at tilbuddet skal stå til rådighed for øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen, jf. lovforslagets § 186, stk. 2, nr. 1.

Det skal bemærkes, at krisecentre, forsorgshjem mv. i princippet er landsdækkende.

I forbindelse med en overtagelse efter lovforslagets § 186, stk. 1, overtager kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen de aktiver, passiver, rettigheder og pligter samt ansatte, der er knyttet til det tilbud, der overtages.

Vilkåret om, at tilbuddet fortsat indgår i den årlige rammeaftale, indebærer bl.a., at taksten for kommunernes køb af pladser i tilbuddet indgår i rammeaftalen, og at tilbuddet skal være til rådighed i akut opståede situationer, jf. i øvrigt lovforslagets § 6 om indholdet af rammeaftalen mellem kommunalbestyrelser og regionsråd.

Med henblik på at styrke kommunalbestyrelsens beslutningsgrundlag for overtagelse af konkrete tilbud og inddrage de øvrige kommuner i regionen fremgår det af bemærkninger til lovforslagets § 6 om rammeaftaler og § 186 om aftaler om overførsel af regionale tilbud, at overtagelse af tilbud skal drøftes i forbindelse med de årlige rammeaftaler. I den sammenhæng vil de øvrige kommunalbestyrelser i regionen og regionsrådet have mulighed for at drøfte konsekvenserne af overtagelsen, herunder omfanget af den forsyning, som kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen skal stille til rådighed for de øvrige kommuner.

Endelig er der med lovforslaget taget højde for, at der kan være behov for en mere principiel og overordnet drøftelse af en kommunal overtagelse.

Afslutningsvis skal det igen bemærkes, at det er en forudsætning for at få statsrefusion af udgifterne til § 110-boformer, at lovgivningen er overholdt.

- *Boformerne har gennem de seneste år været gennem en rivende faglig udvikling, solidt støttet af ministeriet, og anerkendt af vores brugere. Hvis en boform bliver drevet af en region, der jo ikke har selvstændige indtægter, hvordan vil ministeren så sikre en fortsat faglig udvikling på dette felt?*

Socialministeriet er enig i, at der er sket et meget væsentligt kvalitativt løft af hele forsorgshjemsområdet de seneste år. Dette kvalitetsløft skal selvfølgelig fastholdes, også efter kommunalreformen.

Udgifter til udvikling af de enkelte boformer og området i sin helhed, skal finansieres via de takster, der opkræves hos de kommuner, der har borgere på boformerne.

Det skal i øvrigt bemærkes, at regeringen i regeringsgrundlaget "Nye Mål" har prioriteret indsatsen for de svageste grupper, herunder hjemløse, meget højt. Regeringen stiler mod, at en væsentlig del af de årlige satspuljer på ca. 500 mio. kr. anvendes til disse grupper. Indsatsen vil bl.a. blive prioriteret på grundlag af den årlige rapport fra Rådet for Socialt Udsatte.

Vidensfunktionen for Hjemløse i Esbjerg, der er en del af Videns – og Formidlingscenteret for Socialt Udsatte vil naturligvis også efter kommunalreformen indsamle oplysninger og erfaringer om udviklingen på hjemløseområdet, så der er en aktuel viden til rådighed.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at Socialministeriet har et godt samarbejde med Lederkollegiet ved Danmarks Forsorgshjem (tidligere Inspektørkollegiet). I dette samarbejde sker der bl.a. en udveksling og diskussion af oplysninger om udviklingen på hele hjemløseområdet. Socialministeriet forudsætter, at dette samarbejde også vil eksistere efter kommunalreformen.

Eva Kjer Hansen

/Aksel Meyer